

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10845582>

TIBBIYOT MUASSASALARINI MODDIY RAG‘BATLANTIRISH VA RIVOJLANTIRISH JAMG‘ARMASI HISOBINING USLUBIY ASOSLARI

Qaraxanov Ismatilla Xoliyarovich

O‘zbekiston Respublikasi bank-moliya akademiyasi magistri

ANNOTATSIYA

Maqolada tibbiy faoliyatning tibbiy-huquqiy auditi - bu tibbiy tashkilotning "organizmi" ning amaldagi qonun hujjatlari talablariga muvofiqligini har tomonlama tekshirish lozimligi xususida so‘z yuritilib, tibbiyot muassasalarini moddiy rag‘batlantirish va rivojlantirish jamg‘armasi hisobining uslubiy asoslari tadqiq qilinadi.

Kalit so‘zlar: *Tibbiyot muassasalari, moddiy rag‘batlantirish, rivojlantirish jamg‘armasi, nazorat organlari, bemorlar bilan nizolarning oldini olish.*

АННОТАЦИЯ

В статье рассматривается необходимость проведения медико-правового аудита медицинской деятельности - это комплексная проверка соответствия «организма» медицинской организации требованиям действующего законодательства, а также методологической основы расчета Исследуется фонд финансового поощрения и развития медицинских учреждений.

Ключевые слова: *Медицинские учреждения, материальное стимулирование, фонд развития, органы контроля, предотвращение конфликтов с пациентами.*

ABSTRACT

The article discusses the need for a medical-legal audit of medical activity - this is a comprehensive check of the compliance of the "organism" of the medical organization with the requirements of current legislation, and the methodological basis of the calculation of the fund for the financial promotion and development of medical institutions is researched.

Keywords: *Medical institutions, financial incentives, development fund, control bodies, prevention of conflicts with patients.*

Tibbiy faoliyat sifati va xavfsizligini nazorat qilishning ichki tizimini yaratish va faoliyat yuritish qonuniy talab hisoblanadi. Bir tomondan, bu talabni bajarish butunlay rasmiy, ta'bir joiz bo'lsa, namoyish uchun bo'ladi. Shu bilan birga, tizim amaliy ahamiyatga ega, chunki u tibbiy tashkilot rahbariyatiga nazorat va boshqaruv vositasini beradi. So'nggi yillarda ko'plab tibbiy tashkilotlar samarali shartnomalar yoki xodimlar ishining intensivligi va sifatini qayd etishning boshqa tizimlariga o'tdilar. Ular aytganidek, har kim o'ziniki, lekin sizning tizimingiz qanday bo'lishidan qat'iy nazar, u nafaqat qonun bilan belgilangan bir qator shartlarga javob berishi, balki uning foydaliligi uchun sizning maxsus ehtiyojlaringizni qondirishi kerak. Maqsad: tibbiy faoliyatning sifati va xavfsizligini davlat nazorati doirasida tekshirish yoki tekshirishni litsenziyalash uchun tayyorlash, faoliyatni ichki nazorat qilish, bemorlar bilan nizolarning oldini olish va himoyani kuchaytiriladi.

Audit quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- Tibbiy faoliyatning ichki sifati va xavfsizligini nazorat qilish tizimini tashkil etish va joriy etish bo'yicha mahalliy hujjatlarni huquqiy ekspertizadan o'tkazish;
- Tibbiy faoliyat sifati va xavfsizligi bo'yicha ichki nazoratni tashkil etish to'g'risidagi nizam;
- Tashkil etish, funktsiyalarni taqsimlash (nazorat darajalari) uchun mas'ul shaxslarni tayinlash to'g'risidagi buyruqlar;
- Tibbiy yordam sifatini ichki baholash jurnali (jurnallari);
- Nazorat varaqalari, nazorat kartalari, tibbiy yordam ko'rsatish sifatini ekspert baholash kartalari, bemorlarni so'rovlari va boshqalar;
- Tibbiy va boshqa hujjatlar sifatini baholash;
- Sog'liqni saqlash sohasida bemorlarning huquqlariga rioya etilishini baholash;
- Tibbiy yordam ko'rsatish tartiblari va tibbiy yordam standartlariga muvofiqligini baholash;
- dori vositalari va tibbiyot buyumlari muomalasi sohasida xavfsizlik talablariga muvofiqligini baholash;

- sogʻliqni saqlash sohasida manfaatlar toʻqnashuvining oldini olish boʻyicha talablarga rioya etilishini baholash (tibbiyot va farmatsevtika xodimlariga kasbiy faoliyatni amalga oshirishda qoʻllaniladigan cheklovlarga rioya qilish);

- Xodimlarni mukofotlash va moddiy ragʻbatlantirish toʻgʻrisidagi nizomni yoki mazmuni oʻxshash hujjatlarni (ichki nazorat tizimini ish haqi bilan bogʻlashda) huquqiy baholash;

Tibbiy tashkilotning Tibbiy komissiyasini (MC) roʻyxatdan oʻtkazish uchun hujjatlarni tekshirish talab qilinadi. Tibbiy komissiya - bu tibbiy tashkilotning maxsus organi boʻlib, unda tibbiy xizmatlar koʻrsatish jarayonida paydo boʻladigan koʻplab "asab impulslari" qayta ishlanadi. Aynan VK tibbiy tashkilot faoliyatida (oʻlimlar, bemorlarning shikoyatlari, alohida holatlarda dori-darmonlarni buyurish va boshqalar) eng kichik qiyinchilikda birinchi zarbani berishga, maʼlumotlarni tahlil qilishga va zarur va qonuniy qarorlar qabul qilishga chaqiriladi. VKning juda koʻp funktsiyalari mavjud boʻlib, maxsus quyi qoʻmitalar ajratilgan (masalan, vaqtinchalik nogironlikni tekshirish, shikoyatlar uchun va boshqalar). VKning ishi qonun bilan qatʼiy tartibga solinadi, ammo bu normalar uchun bir qator manbalar mavjud boʻlib, bu ularni amalda toʻgʻri qoʻllashni qiyinlashtiradi.

Maqsad: har xil turdagi tekshiruvlarga tayyorgarlik (tibbiy faoliyat sifati va xavfsizligini davlat nazorati doirasida tekshirish, vaqtincha mehnatga qobiliyatsizlikni tekshirish tartibiga rioya etilishini tekshirish, dori vositalari muomalasini nazorat qilish va boshqalar), ichki nazorat faoliyati, bemorlar bilan nizolarning oldini olish va himoyani kuchaytirish.

Audit quyidagilarni oʻz ichiga oladi:

VK ishini tashkil etish toʻgʻrisidagi buyruqni huquqiy ekspertizadan oʻtkazish;

IC toʻgʻrisidagi nizomni, shu jumladan tibbiy faoliyat sifati va xavfsizligini ichki nazorat qilish toʻgʻrisidagi nizomni baholash;

VC va VC quyi qoʻmitalari ishini qayd etish uchun hujjatlarni baholash, shu jumladan:

VK (VK quyi qoʻmitalari) yigʻilishlarining rejalari va jadvallari;

VK ish jurnallari;

VK ishi bo'yicha hisobotlar (yillik, choraklik);

VK protokollari va boshqalar;

Tibbiy komissiyaning xulosalarini va uning ishi bo'yicha boshqa hujjatlarni baholashdan iborat. Belgilangan daromadlar va to'g'ridan-to'g'ri investitsiyalar aylanmasi bo'yicha auditorlik faoliyati juda keng tarqalgan hodisadir. Birinchidan, bu mumkin bo'lgan huquqbuzarliklarning oldini olish va bu sohada huquqbuzarliklar katta muammolarga, jumladan, aybdorlar uchun jinoiy javobgarlikka olib keladi. So'nggi yillarda bu boradagi qonunchilik havas qilsa arziydigan muntazamlik bilan o'zgardiki, kechagi rioya bugun hech narsani kafolatlamaydi. Ikkinchidan, NS va PV bilan ishlash uchun barcha talablarga muvofiqlik auditori ko'pincha litsenziyalash yoki boshqa tekshiruvga tayyorgarlik ko'rishda talab qilinadi (Ichki ishlar vazirligi, sobiq FSKN). Biz sizga barcha mavjud kasalliklarni o'z vaqtida tashxislash va "ularni davolash rejasini" tuzishga yordam beramiz.

Maqsad: litsenziyalovchi organ (Roszdravndzor, Moskva Sog'liqni saqlash boshqarmasi, boshqa litsenziyalovchi organ) tomonidan tekshirishga tayyorgarlik, faoliyatni ichki nazorat qilish, bemorlar bilan nizolarning oldini olish va himoyani kuchaytirish.

Audit quyidagilarni o'z ichiga oladi:

NS va PV bilan ishlashni tashkil etish bo'yicha mahalliy aktlarning huquqiy ekspertizasi;

Ob'ektlar va binolarning NS va PV aylanishi bilan bog'liq faoliyatni amalga oshirish uchun belgilangan talablarga muvofiqligini baholash (texnik quvvat, muhandislik va texnik xavfsizlik uskunalari bilan ta'minlash va boshqalar);

Binolar toifasini aniqlashning to'g'riligini baholash, shu jumladan tegishli aktning bajarilishi (yangi talab);

NS va PV uchun saqlash sharoitlarini baholash (seyflar, zonalar, harorat, namlik, etiketka va boshqalar);

NS va PV bilan ishlashga shaxslarni qabul qilish tartibiga rioya etilishini tekshirish, shu jumladan xodimlarning tegishli ma'lumot va maxsus tayyorgarlikka ega ekanligini tasdiqlovchi hujjatlarni tekshirish;

NS va PV bilan ishlashga ruxsat berilgan xodimlar uchun barcha hujjatlarni tekshirish (mehnat shartnomalari, ko'rsatmalar, tibbiy ma'lumotnomalar, malaka hujjatlari va boshqalar);

Barcha buxgalteriya hujjatlarini tekshirish (soliq va daromad solig'i tushumi, buxgalteriya jurnallarining barcha shakllari, komissiyalar ishi, inventar, hisobotlar, aktlar va boshqalar);

NS va PVni tashish va NS va PVni yo'q qilish uchun hujjatlar va shartlarni tekshirish va boshqalar.

ADABIYOTLAR RO'YXATI

- 1. Кондраков Н.П., Кондраков И.Н. Бухгалтерский учет в бюджетных организациях. -М.: Проспект, 2006.*
- 2. Касьянова Г.Ю. Бюджетный учет: переход к новым правилам. -М.: Информцентр XXI века, 2006.*
- 3. Остонакулов М. Бюджет хисоби ва бюджет ижросининг назорати. -Т.: Молия, 2005.*
- 4. Остонакулов М. Бюджет ташкилотлари харажатлар сметалари ижросининг бухгалтерия хисоби. -Т.: Здравплюс/ЮСАИД, 2004.*
- 5. Остонакулов М. Бухгалтерский учет исполнения сметы расходов бюджетных организаций. -Т.: Здравплюс/ЮСАИД, 2004.*